

STENVALLS

STENVALLS

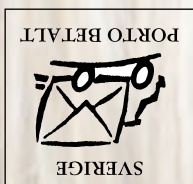
NYHETSMAGASIN FRÅN ETT FÖRETAG MED VISIONEN ATT TA TILLVARA TRÄETS ALLA MÖJLIGHETER • MAJ 2017

JOHANNA – UTVECKLINGSINGENJÖR MED RÖNTGEN OCH LASER SOM VERKTYG

TEMA GALLRING: BO GER RÅD
LYCKAT GENERATIONSSKIFTE
ANNA FLINK: MAN KAN OM MAN VILL

BO FORSLUND

B

Avsändare/returadress:
Stenvalls Trä AB
Vargbackenvägen 1
942 94 Sikfors

CONTORTA – EN NY UTMANING

Uppvuxna contortaskogar är något man kan få se idag sedan den exotiska variant av fura blivit vanlig i Sverige. Dessa skogar har varierande kvalitet, och många av oss har synpunkter på införandet av contorta i vårt land.

Men vad vi än anser som enskilda personer, så har vi en uppgift: att förvalta contortaskogarna. Det menar vi på Stenvalls. Och detta gör man bäst genom att ta fram och sälja bra produkter av dem.

Sagt och gjort! Nu har vi tagit steget fullt ut och låtit tanke bli till handling: vi sågar, förädlar och säljer contortafuru till slutkund ute i Europa och i Asien.

Återigen maximerar vi timmeruttaget. Det är stimulerande och kul att vara råvaruchef!

GÖRAN SUNDBERG, RÅVARUCHEF

VAD HÄNDER INOM STENVALLS TRÄ?

Jag påbörjade utmaningen att leda Stenvalls Trä den första september förra året. Under mitt första halvår har vi genomfört ett antal förändringar i organisationen för att stå bättre rustade inför en produktionsökning. Vi har delat upp produktionsledningen, så att såg och förädling har separata chefer, och skapat en ny ledarnivå med handplockade skiftledare. Dessa kommer att få utbildning i såväl arbetsmiljöfrågor som ledarskap. Maskineriet i Sikfors har många år på nacken, och en ny underhållschef ska därför leda reparationer och förebyggande underhåll där.

På Lövholmens sågverk hanteras klentimmer, ett sortiment som övriga sågverk i regionen helst undviker. Klentimmer måste sönderdelas effektivt med så liten hantering som möjligt. På Lövholmen finns ingen klassisk timmersortering. Timret läggs ofta direkt från timmerbilen på sågverkets inmatningsbord, där det vänds och barkas innan det går in i såghuset. Det vägs redan på lastbilen, där också VMF tar ut travar till sina stockmätningar. Det går undan i såglinjen – närmare 10 000 stockar sönderdelas per skift. Tack vare att personalen blir skickligare, producerar sågverket kontinuerligt mer för varje år.

I Örarna norr om Luleå rullar också det gamla BAC-sågverket fortare och fortare. En ny timmersortering startades i slutet på februari, och tillverkningen av råsponttakluckor sker nu i två nya effektiva produktionslinjer. Råsponttakluckor är mycket eftertraktade hos byggmaterialhandeln, eftersom bygget av yttertak går så mycket fortare än när man spikar bräda för bräda. Efterfrågan är så god att det nya hyvleriet, som också startade i februari, mycket snart kommer att behöva producera i tvåskift.

I Sikfors är timmersorteringen försedd med röntgen, för att vi ska kunna sortera timmer mot den mest ändamålsenliga slutprodukten. Folke Stenvall klurar ut nya produkter som gagnar våra furukunder och vår utvecklingsingenjör Johanna Brehmer ställer in röntgenramen så att stockarna sorteras i särskilda fack beroende på egenskaper. Med större sortiment ökar kraven på timmermaskinförarna, och även torkprocessen måste anpassas till de nya produkterna. Ett exempel är tallplankor av ren kärnved.

Stenvalls äger också det vilande sågverket i Seskarö. Med tiden, när vi har trimmat in alla andra anläggningar och uppnått en optimal produktion, kommer vi att vara redo att starta det – men då måste vi först ha säkerställt råvarutillgången.

ERIK SJÖLUND, VD

SÄSONGSTIPS TILL SKOGSÄGARE – RÖJNING

Före lövsprickningen, när snön smultit bort och sikten fortfarande är fri, då är tiden som lämpligast för rövning. Är du ovan finns några saker du bör tänka på.

Röja själv? Innan du tar beslutet bör du ta dig en rejäl funderare. Hinner du allt? Bättre att ta kostnaden för att leja än att den viktiga rövningen blir försummad! Det som görs i det här läget är avgörande för beståndet i framtiden.

Är du otränad, gå inte ut för hårt så att du skadar dig. Det är klokt att skaffa en ny och bra röjsåg från början och se till att underhålla den kontinuerligt. Fila klingan till exempel efter varje tank. Det underlättar arbetet betydligt och lönar sig i längden.

När är det dags? Det finns olika bud, men huvudbudskapet är att inte skjuta upp det! Vänta inte heller med rövningen med syftet att undvika älgskador. Försummad rövning får värre följder än älgbetning!

Till sist – miljöaspekten: Hur påverkar rövning bindningen av koldioxid? Det finns rapporter som säger att tidigare och tätare rövning ökar koldioxidbindningen, vilket är bra för miljön. Det gäller dock bara ung skog - gammal skog binder inte CO².

DETTA ÄR STENVALLS TRÄ AB

Grundare: Elof Stenvall, som 1947 startade tillverkning av bl a kälkar tillsammans med sin bror.

Ägare: Syskonen Folke Stenvall, Anna Flink och Sven Stenvall.

Affärsidé: ”Vi ska tillverka högt förädlade trävaror som överensstämmer med kundernas krav på funktion och totalekonomi.”

Vision: ”Vi förädlar hela stocken, vår målsättning är att producera fler färdiga produkter och på så sätt utöka och säkra marknadsandelar.”

Omsättning: 830 miljoner

Antal anställda: 193

FOTO, PORTRÄTT DENNA SIDA: MICHAEL TÖRNVIST

ANNA FLINK:

MAN KAN, OM MAN VILL

TEXT: PIERRE TÖRNVIST

”Sedan måste man vara äkta,
man måste helt och fullt vara sig själv”

Redan som liten flicka sprang hon runt i familjens sågverk där hon stämplade brädor, staplade paket och plockade strön. Ändå var det inte helt självklart att hon skulle hitta sin framtida yrkesroll i den koncern av familjeföretag som Anna Flink nu driver och utvecklar tillsammans med två av sina bröder.

– Jag tänkte först utbilda mig till gymnastik- eller ämneslärare, men efter att ha gjort praktik insåg jag att jag ville mer än mina elever och då funkade det inte, berättar Anna.

Den egna viljan lyser stark hos henne och innan företagandet tog över liv och leverne sysslade Anna bland annat med idrott på elitnivå. På 1970-talet var det konståkning och under 80-talet åkte hon skidor.

– Idrotten skolade mig i självdisciplin, att hålla fast vid det jag tror på och det jag bestämt mig för, även när jag inte känner för det, säger hon.

Anna kom till slut att utbilda sig till civilekonom vid LTU och har arbetat ute i produktionen och ansvarat för Stenvalls platsförsäljning i både Sikfors och Luleå. Så småningom började hon utföra alla löpande ekonomiska arbetsuppgifter inom företaget och blev till slut ekonomichef. Kändes det inte svårt att axla en så ansvarsfull roll så tidigt efter slutförd utbildning?

– Jag hade en mycket god läromästare i en kvinna som heter Eva Renberg och i våra revisorer. Jag har heller aldrig satt någon prestige i att fråga efter kunskap eller be om hjälp när jag själv inte kan tillräckligt.

OPERATIV STYRELSEORDFÖRANDE

Mot slutet av 90-talet övergick Anna till att arbeta som ekonomichef och styrelseordförande för koncernens alla bolag, men under de två senaste åren (2016/2017) har man successivt tillsatt andra ekonomichefer och Anna arbetar numera som operativ styrelseordförande för samtliga bolag i Stenvalls Trä-koncernen.

Det var redan under mitten av 80-talet som Anna och två av hennes bröder, Sven och Folke, fick ta över ansvaret för Stenvalls Trä som grundades av deras far Elof Stenvall.

– Företaget hade dittills vuxit i en behaglig takt och vi hade redan varit med ett tag, så det kändes inte så omvälvande. Pappa lade sig sedan i ibland, men efter att han lämnat över gjorde han sina egna grejer och lät oss ta ansvaret.

Bolaget har sedan dess vuxit till sig ordentligt.

– Vi har gått från 20 miljoner till 1,5 miljarder i omsättning. Det hade aldrig gått att genomföra om inte vägen från beslut till handling varit kort. Det är en viktig del i vårt ledarskap - för oss är det viktigt med handlingskraft. Vad gäller expansionen i sig så har vi valt att se möjligheter. Vi är tre som är eniga i besluten och fokuserar sedan på målbilden och bistår varandra när det uppstår problem, berättar Anna.

HANDLINGSKRAFTIGA LEDARE

Det där med att ha handlingskraftiga ledare har visat sig vara viktigt för Stenvalls Trä.

– Som ledare ska man vara rak och tydlig, medarbetarna ska veta vad som förväntas av dem. Jag som ledare måste kunna peka ut riktningen, vara modig och kunna lita på mina medarbetare, vara prestigelös och våga fatta beslut baserade på andras kunskaper. Därför är det också viktigt att ha förmågan att välja sina rådgivare med omsorg. Sedan måste man vara äkta, man måste helt och fullt vara sig själv, säger hon.

Träbranschen har länge varit mansdominerad även om det nu börjar förändras. Hur har det påverkat dig och ditt ledarskap?

– Det fanns inga kvinnliga ledare när jag växte upp och jag har aldrig haft någon förebild, vare sig inom industrin eller företagandet. Jag har hela tiden fått gå min egen väg. Jag tänker heller inte på att jag är kvinna i min yrkesroll, jag har alltid känt mig jäm-bördig med mina manliga kollegor. Men det kan nog också ha mycket att göra med att jag vuxit upp med tre bröder och umgåtts mycket med dem redan från barndomen, säger hon.

Stenvalls Trä har på sätt och vis satt lilla Sikfors på världskartan. Vad känner du själv för bygden?

– Jag känner starkt för Sikfors, det var här jag växte upp som barn och jag önskar innerligt att bygden ska få leva vidare. Jag hade förmånen att få vara med och starta upp byns friskola Ur & Skur, ett roligt och stimulerande arbete där jag idag sitter med som ledamot i styrelsen. Jag är även styrelsens representant i skolledningen där jag jobbar löpande med vår rektor och förskolechef. Jag var även med vid uppstarten av både Forsens Livs och Sikfors Konferens- & Fritidsby. Utöver att de gemensamma arbetsinsatserna hjälpt Sikfors att utvecklas så har det för mig personligen varit väldigt stimulerande att få jobba med andra yrkesgrupper, som till exempel lärarna i skolan. Vilket mått av kunskap och ansvarstagande som finns där!

Som ägare och ledare i ett företag blir man ju per automatik personligt engagerad. Hur mycket av jobbet tar du med hem och tvärtom? Går det att skilja på privat- och yrkesperson och klarar du av att släppa taget?

– Den större delen av min tid består ju av jobb, det blir så spännande och intressant när jag är engagerad i alla våra bolag. Min man är dessutom VD för ett av våra dotterbolag där även vår son arbetar som programmerare. Vi diskuterar ofta jobb och företagande hemma, varvat med bågskytte (sonen Ludvig är landslagsman och tävlar internationellt). Jag slappnar av när jag är på havet, på fjället och i skogen, ute i naturen helt enkelt.

Som huvudägare och styrelseordförande för Genesis IT är Anna alltså i princip närmaste chef åt sin egen man Tommy som är VD för bolaget. Hur ser det samarbetet ut?

– Vi lyssnar alltid av och respekterar varandra väldigt mycket, sedan har vi samma målbild och värderingar. Det som kan skilja oss åt är att Tommy gärna är mer offensiv än både jag själv och mina bröder, men det ser jag mer som att vi kompletterar varandra.

VÅGA GÅ SIN EGEN VÄG

Prestigelösheten och viljan att verka i det tysta är något som alltid präglat Stenvalls Trä. Man undrar var detta kommer ifrån?

– Det vi hör glömmar vi, det vi ser kommer vi ihåg, men endast det vi gör blir bestående. Redan som barn skolades vi att det är det som vi gör som blir bestående. Både mina egna och företagets värderingar utgår ifrån att alltid försöka göra sitt bästa och vara nöjd med det, att se styrkan i det enkla sättet att vara, att hushålla med resurser och framför allt våga gå sin egen väg i livet.

Intervjun lider mot sitt slut. En lite oundviklig fråga är om det blir en tredje generation som i framtiden ska ta över och driva koncernen vidare.

– För mig är det mycket viktigt, jag önskar innerligt att min son och hans kusiner får uppleva och utvecklas inom våra företag på samma sätt som jag och mina bröder gjort. Det har varit en resa som jag inte kunnat drömma om och vi hade aldrig klarat detta var och en själv. Vår pappa började med andra projekt som intresserade honom och lämnade över på en gång med orden ”gör som ni vill bara det blir rätt”. Jag och mina bröder diskuterar naturligtvis frågan, men vi har inte tagit några beslut ännu. Nu bygger vi en stabil organisation med starka och självgående chefer, avslutar hon.

HÄR FORMAS FRAMTIDENS SKOG

”Att promenera i en fint gallrad skog ger en skönhetsupplevelse”

Om man ansar under tidens gång blir det mer i slutändan. Gallring är en rolig del av vägen till föryngringsavverkning, tycker erfarne Bo Forslund. Här delar han med sig av sina kunskaper.

Stenvalls ”grand old man” och virkesköpare Bo Forslund kliver över de fällda stammarna och ser ut över det nygallrade skiftet. Han har tagit med sig kollegan Ola Lindström ut till Björn Anderbrandts gallring i Kåge, ett smalt band alldeles i närheten av E4. Högt uppe i en tall sitter ett stort fågelbo, kanske tillhörande en sparvhök? Björns lilla beståndsgående maskin kan ta sig fram i skogen mellan stickvägar och utför arbetet på ytor som förr bara en mänsklig huggare kunde klara.

– Som skogsägare blir man varm i hjärtat när man ser en sådan maskin, kommenterar Ola, och vi resonerar en stund om hur små maskiner vinner i längden.

Under sina över 50 år i skogsbranschen har Bo sett hur trender kommit och gått. Stundom har det varit ”inne” med skog, stundom totalt ute.

– Det man kan se är att åtgärder som gjordes för många år sedan nu kommer till glädje. Nu skördas till exempel bokstavligen frukterna av det som planterades på 1970-1980-talet när priserna på virke gick upp kraftigt och det åter igen började löna sig att ta hand om skogen.

NÄSTAN OBEGRÄNSAT GALLRINGSBEHOV

Sedan ett uppehåll på 1960-talet har Sverige haft bra skogsvård, menar Bo. Men detta får också vissa följder: Vi måste gå in tidigare och gallra.

– Gallringsbehovet är nästan obegränsat och ökar lavinartat.

Timret från en gallring ger ungefär 15 procent av slutavverkningsvärdet, vilket kanske inte är så mycket pengar. Men en bra gallring är lönsam i längden. En aktuell undersökning av Skogforsk har visat att för varje extra centimeter som trädets medeldiameter växer, ökar rotvärdet med 20 kronor/m³fub, samtidigt som avverkningskostnaden minskar med 5 kronor.

Det har diskuterats genom åren vilken gallringsmetod som är mest lönsam. Man har tidvis rekomen-

derat höggallring där man tar ut de grövsta träden och lämnar de klena, och hävdat att det är mer lönsamt..

DET MEST LÖNSAMMA

Men enligt rönen som Skogforsk kommit med är traditionell låggallring i kombination med små stickvägsarealer det mest lönsamma.

Enkelt uttryckt: Man ska ta de sämsta träden, och ha så långt som möjligt mellan stickvägarna för att inte riskera att minska tillväxten.

– Det vanligaste felet när man gallrar är att man ger sig på för gammal skog, förklarar Bo. Gran som är mer än 55 år ska man generellt sett inte gallra – låt hellre bli! Tall däremot går betydligt längre. Att gallra en gammal skog är inte ekonomiskt i längden, eftersom man sänker tillväxten.

Men gallring handlar inte bara om ekonomi.

– Att promenera i en fint gallrad skog ger en skönhetsupplevelse, inskjuter Ola. När man har ett fint gallrat bestånd känner man sig rik.

KAN GÅ FÖR LÅNGT...

Bo har också sett alldeles för mycket skog som blivit för hårt gallrad. I slutet på 1960-talet ville dåvarande Skogsvårdsstyrelsen att man skulle gallra ”så hårt att man skämdes för grannen – och sedan en gång till”.

– Jag minns pitebon, som gallrade varv på varv på varv... ända tills han till slut fick brev från Skogsvårdsstyrelsen. Skogen klassades nu som rest- och trasskog – och han var återbesogningspliktig! Så det kan gå alldeles för långt...

Lösningen på problemet med de för hårt gallrade skogarna på 1960- och 70-talen löstes med ett 70-procentigt bidrag för att hugga bort alltihop. Idag är de så kallade 5:3-skogarna uppvuxna och välsköta. För hårt gallrade skogar förekommer fortfarande, men numera görs inga uppföljningar från myndigheternas sida.

Bo håller på att trappa ner på jobbfronten nu. Han är 66 år och kan ta det i sin egen takt. När han övergår helt till att sköta sin egen skog kommer hans efterträdare Ola och Rikard på Stenvalls att ringa honom ofta och be om tips. Han känner folket och skogen i bygden som sin egen handske.

FAKTA OM GALLRING

Det gäller att skogen inte förvandlas till djungel... Men hur? Vi reder ut begreppen.

NÄR ÄR DET DAGS?

Din virkesköpare har koll och brukar säga till. Om kvaliteten är god behöver beståndet vanligtvis gallras två gånger (**tvåstegsgallring**), första gången vid 10-15 års ålder och andra vid cirka 35. Det förekommer att man också gallrar en tredje gång, men sällan här i norr.

HUR VET MAN HUR MYCKET MAN BEHÖVER GALLRA?

I regel tar man bort ungefär en tredjedel av beståndet, alltså cirka 33 procent. Virkesköparen gör en noggrann uträkning för att det ska stämma med alla rekommendationer.

- **Relaskopet** används för att bestämma volymen på ett skogsbestånd så att man kan veta om det behöver gallras.

- **Grundyta** kallas den kvadratmetyta man får fram när man mäter med relaskopet.

- Om man tar grundytan gånger halva höjden på beståndet får man fram **volymen** på beståndet. I **gallringsmallen** kan man sedan utläsa hur mycket man bör gallra.

- Det är bra att också veta **boniteten**, dvs. markens naturgivna förmåga att producera skog.

ATT TÄNKA PÅ:

- En **beståndsgående gallringsmaskin** är mindre och kan röra sig fritt i terrängen utan att orsaka så stor skada. Även om den i sig är dyrare än en stor maskin kan det löna sig att använda den.

- **Stickvägar** krävs ju för att man ska kunna köra och skörda med skotaren, men ju mer mark som upptas av stickväg desto fler träd måste tas bort. Då blir det mindre kvar att välja på vid gallring av mellanzonen.

- **Rotvärde per kubikmeter** är det värde marken har *för ögonblicket*. Det skiljer sig stort efter gallring och efter slutavverkning, eftersom träden växer. Rotvärdet är därför svårt att använda som måttstock. Skog är ett långsiktigt projekt...

GALLRINGSMETODER:

I praktiken följs oftast inte någon metod helt strikt, men man skiljer i forskarsammanhang mellan **läggallring**, då man väljer att i första hand avverka de små träden, och **höggallring**, då man tar bort de stora. Höggallring innebär att färre träd tas ut, eftersom de uttagna trädens volym är hög. **Kvalitetsgallring** innebär att ta bort de dåliga, yviga och spröda träden oavsett storlek.

En undersökning av Skogforsk konstaterar att **läggallring kombinerad med liten volym stickvägar är det mest ekonomiskt fördelaktiga**.

Läs mera på **skogforsk.se** (sök på ”läggallring”) eller direktlänk: tinyurl.com/lgo32yc

FOTO: PATRICK DEGERMAN

Ett relaskop används för att bedöma gallringsbehovet. Håll kedjan mot ögat, snurra ett varv och räkna antalet träd, så får du veta ”grundytan”. Vet man sedan medelhöjden på träden kan man gå in i en gallringsmall och kolla hur mycket området behöver gallras.

Ola och Bo om gallring:
”Målet är slutavverkningen, men vägen dit
är skogsvård. Man kan inte köpa en
skogsfastighet och tro att man ska göra sig
snabba pengar. Skogsvård är långsiktigt.”

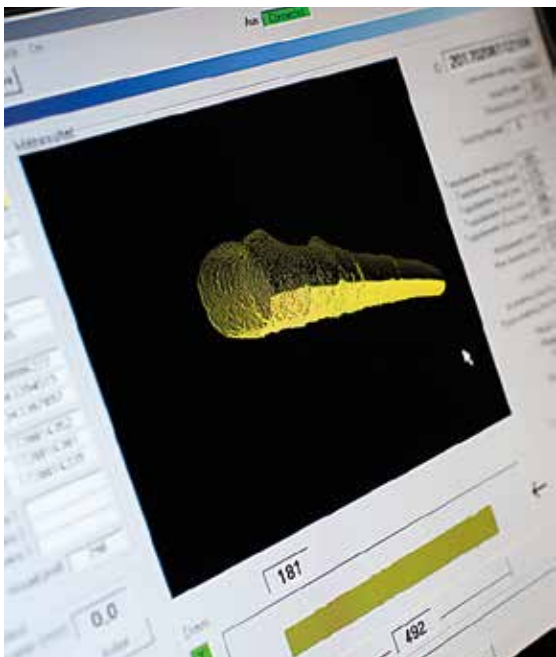

FOTO: PATRICK DEGERMAN

RÖNTGEN OCH LASER I SIKFORS

”På skärmen kan utvecklingsingenjören Johanna Brehmer se varje kvist, margspricka och årsring i stockens inre.”

FOTON: PATRICK DEGERMAN

”Tänk om man kunde se hur en stock ser ut inuti – precis som när man röntgar människokroppen? Det skulle innebära att sågverken på direkten visste vad varje stock passar bäst till”. Så gick tankegångarna hos några forskare på LTU på 1980-talet. Deras släpande av stockar upp till röntgenavdelningen på Skellefteå lasarett fick så småningom resultatet att framsynta sågverk idag rustar sig med röntgen. Sågen i Sikfors är ett av dem.

En timmerbil fullastad med blandat virke från en markägare i Norrbotten anländer vid sågen i Sikfors. Efter uppåt hundrafemtio års strävande mot himlen är det dags för träden att nå sitt slutmål på sågverket. Då är det angeläget att försöka utnyttja varje stock på bästa sätt. En hjälp i denna strävan är sågens röntgenutrustning.

100 GÅNGER STARKARE

En kran tar hand om stockarna och placerar dem i timmerrännan som leder dem in i sorteringen. Efter VMF:s opartiska virkesmätning och den egna mätningen på alla ledder i 3D-ramen når de den: Sikfors egen röntgen – hundra gånger så stark som en tandläkarröntgen. På skärmen kan utvecklingsingenjören Johanna Brehmer se varje kvist, margspricka och årsring i stockens inre. Det är Johanna som sedan två år tillbaka ansvarar för Stenvalls röntgenprojekt.

– All information om kvistar, kärnvedsandelar, märm och så vidare sparas i vår databas, förklarar hon. Det blir som ett fingeravtryck. Sedan går det som en dans att sortera stockarna, och när sågklingan sätter tänderna i fibrerna är allt förberett så att så mycket av stocken som möjligt kan tas tillvara. Andelen riktiga beslut om stockens användning har ökat från 30 till hela 80–90 procent.

Det ger Johanna en kick att se de konkreta resultat ansträngningarna i projektet ger. Hon berättar om hur hon nyligen testade att sortera ut exakt den mängden stockar som behövdes för en viss leverans, och att det fungerade.

– För 150 år sedan var folk jätteduktiga på att veta vad de skulle använda olika träd till, och dit är vi på väg igen, menar hon. Kunderna blir också bättre och bättre på att veta vad de vill ha.

En konsekvens av detta är att det har blivit mindre lönsamt för sågverk att bara såga ”de gamla vanliga” standarddimensionerna. Genom att i stället sortera effektivare och därmed få en ännu jämnare nivå på kvalitén inriktar sig därför Stenvalls på kunder som är mera specialiserade. Ett exempel är de danska kunder som tillverkar fönster och vill ha virke med hög kärnvedsandel då de inte kan använda impregnering.

MER AVANCERAD RÖNTGEN NÄSTA STEG

Johanna ser fram emot nästa steg i processen, som är att koppla ihop boardscannern i justerverket med röntgen i timmersorteringen. Den ska kunna känna igen stocken när den har sågats till en plank och säkerställa att det verkligen har blivit rätt. Det kan innebära ända upp till 95 procents spårbarhet och ska fungera till hösten 2017.

Till hösten är det också dags att installera en ny, mer avancerad röntgen i själva såglinjen i Sikfors.

– Med hjälp av den kommer vi att kunna se till att kvistarna i stocken hamnar på rätt ställe för den produkt som är aktuell, förklarar Johanna. Man kan till exempel undvika kvistar eller margsprickor i hörnen om man ska såga hållfasthetsjusterat virke.

Röntgenutrustningen kommer väl till pass också i ett annat projekt. I samarbete med Sveaskog kollar man om man kan veta redan vid apteringen ute i skogen var stockarna ska kapas för att kunna göra rätt längder för en viss produkt. Därför undersöker man var den eftersökta produkten växer, till exempel vid vilken jordmån, vilken höjd över havet och i vilket väderstreck.

– Att göra rätt sak av rätt stock har alltid varit viktigt för Stenvalls, påminner Johanna. Röntgen är ännu ett steg i strävan att hushålla med resurser och ta tillvara det som naturen ger. Det blir också ytterligare ett steg i vidareförädlingen, som är så viktig för vår landsända.

Vi har nu en ny lantbruks säljare!

Magnus Grunström
Tel: 070 220 66 14
magnus.grundstrom@staffare.se

**Massey Fergusson 5610 skogsombyggnad, skogsvagnar
och mycket mer finns hemma för omgående leverans.**

MASSEY FERGUSON

FARMA

HAKKIPIILKE

BIGAB
VÄRLARVÄGSSYSTEM

STAFFARE AB

www.staffare.se
facebook.com/staffare

SKELLEFTEÅ Tel 0910-140 80

VI ERBJUDER:

DÄCKBYTEN PÅ ALLA FORDON

FRITIDS- OCH STARTBATTERIER

**DÄCKFÖRSÄLJNING OCH
REPARATIONER**

HJULINSTÄLLNINGAR

FÖRSÄLJNING AV SMÖRJMEDEL

DÄCKTEAM
vet vilka däck du behöver

PICKUP PREMIÄR 2017 10 NYA PICKUPER!

ISUZU fr. **214.900:-** exkl. moms
Månadskostnad fr. **2.099:-/mån***

by **ISUZU**

Bilkompaniet
Transportbilscenter

LULEÅ Älgatan 18, 0920-23 66 28
Mån-Fre 9-18, Lör 10-14 www.bilkompaniet.com

Går att kombineras med **LRF-rabatten!**

LRF SAMKÖP

Se alla nya modeller på ISUZUSVERIGE.SE

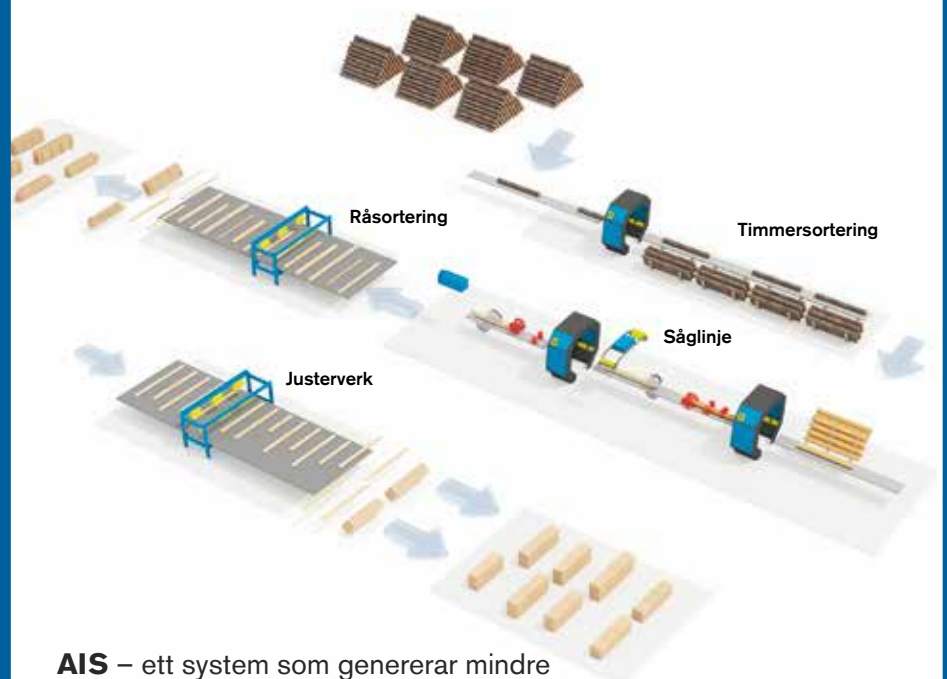
Bränsleförbr. bl. körn. 7,0-7,8 l/100 km. CO₂ bl. körn. 183-205 g/km. *Leasing exkl. moms via Isuzu Finans beräknat på 36 mån/6 000 mil, 4,95 % ränta, 30 % särskild leasingavg. och 43 % restvärde. Månadskostn. är vägledande, individuell beräkning lämnas av din återförsäljare. Pickuper på bilden är extrautrustad.

RemaSawco – ett smart val.

AIS-konceptet – Applikation, Integration och Spårbarhet

En ny och för marknaden unik lösning som optimerar samtliga processer och ökar såväl utbytet som produktionsvärdet genom att kombinera avancerade mät- och styrsystem för timmersortering, såglinjer och brädhantering.

Mjukvarorna interagerar med varandra och applikationerna ser likadana ut och talar samma språk – oavsett maskinleverantör. Spårbarheten ger nya möjligheter för optimering mot både volym som värde redan i ett tidigt skede.

AIS – ett system som genererar mindre spill och högre lönsamhet.

RemaSawco
www.remasawco.se

TESTVINNAREN SUBARU OUTBACK

VI FINNS
MED I LRF
SAMKÖP

SUBARU OUTBACK
fr. **329.900:–**

SUBARU FORESTER
fr. **264.900:–**

BOSSES
BIL&MOTOR

LULEÅ, Ostrongatan 4,
0920-877 70, www.bosses-bil.se
Mån–Tors 9–17.30, Fre 9–17, Lör 11–14

3 ÅRS FRI SERVICE*

SUBARU
Confidence in Motion

Bränsleförbr bl. körn. 5,7–8,5 l/100 km. CO₂-utsläpp: 148–197 g/km. Bilarna på bilden är extrautrustade.
*Eller vid 1.500, 3.000 och 4.500 mil.

LRF KONSULT ÄR

LEDANDE OBEROENDE AKTÖR INOM SKOG OCH SKATT

50 000 skogsägare anlitar varje år LRF Konsult för fastighetsförmedling, värdering, skogsbruksplaner, ekonomi, juridik, generationsskifte och rådgivning. Affärsmöjligheterna för skogsägare är många. Vilka är dina? Kontakta oss!

LRF Konsult är Sveriges största redovisnings- och rådgivningsföretag med över 75 000 kunder. Vi erbjuder branschspecifika tjänster inom ekonomi, skatt, juridik, affärsrådgivning och fastighetsförmedling. Med cirka 1 400 medarbetare på drygt 130 orter finns vi alltid nära dig. På www.lrfkonsult.se hittar du uppgifter om närmaste kontor. Vill du hellre ringa är numret **0771-27 27 27**.

lrfkonsult.se/skelleftea

Fotograf: Claes Hellqvist

Snytbaggen sprider sig i Norrland! Skydda plantorna!

Skador på plantor från snytbagge orsakar mycket stora kostnader i skogsbruket. Forskning och dyrköpta erfarenheter visar att snytbaggen ökar i omfattning i norra Sverige.

Vi har kunskapen om lämpliga skyddsmetoder

En markberedning som ger bra planteringspunkter, där plantan omges av minst 10 cm ren mineraljord är en god grund.

- Conniflex, en beläggning av lim och sand som ger skydd i två år.
- Insekticidbehandling i plantskolan.

Växtkraft. För generationer.

Kontakta din säljare för mer information:

Norrbotten: Tomas Jansson
Västerbotten: Tomas Jansson

Västernorrland: Tomas Jansson
Jämtland: Tomas Jansson

Gävleborg: Madeleine Engdahl
Dalarna: Madeleine Engdahl

Mer information om oss och våra produkter finns på www.skogsplantor.se

KVALITETSTRANSPORTER

Vår styrka är transportlösningar på Nordkalotten. Bra förbindelser och partners. Vi kan också ge transport till Europa. Wiiks Transport AS gör allt för att få en effektiv lösning på dina logistiska utmaningar.

Kontakta oss idag för mer information om prissättning, produkter och tjänster!

www.wiiks.no

Nya Golf Alltrack.

BUSINESS EDITION

Från 269 900 kr*

BUSINESS LEASE

Från 3 438 kr/mån**
Förmånsvärde från 1 719 kr/mån***

Utrustad med bland annat:

- 4MOTION fyrhjulsdraft • ACC, Adaptiv farthållare inklusive Front Assist och City Emergency Brake med fotgängarigenkänning Pedestrian Monitoring • LED-strålkastare • Parkeringssensorer fram och bak
- DSG-växellåda • ergoActive-stol med massage • Körprofilsval inklusive Offroad-profil • Lättmetallfälg Valley 17"
- Radio Composition Media med 8" display • Takreling silvereloxerad • Upp till 35 mm högre markfrigång

Pluspaket: • LED-strålkastare • Parkeringssensorer fram och bak • Ytterbackspegel med minnesfunktion, elinställbara och uppvärmbara • Regnsensor och automatiskt avbländbar innerbackspegel

We make the future real.

Bränsleförbrukning blandad körning 5,2 - 6,7 l/100 km. CO₂-utsläpp blandad körning 137 - 156 g/km. *Gäller försäljning till juridiska personer och kan ej kombineras med ramavtal eller andra rabatter. **Volkswagen Business Lease - Volkswagen Leasing 36 mån (exkl moms) 1500 mil/år, 0% särskild leasingavgift, garanterat restvärde, rörlig ränta baserad på VWFS basränta (mars 2017). Övermil och onormalt slitage debiteras utöver leasingavgiften. Volkswagen Serviceavtal och Volkswagen Försäkring ingår. Volkswagen Försäkring är en del av If Skadeförsäkring AB (publ). Säte: Stockholm, Org.nr: 516401-8102. Volkswagen Försäkring är ett samarbete med Volkswagen Finans Sverige AB. Ändringar av körsträcka, ränta eller försäkringens förutsättningar, etc. kan påverka månadskostnaden. ***Indikativt förmånsvärde netto per månad exklusive bränsle vi 50% marginalskatt. För exakt förmånsvärde hänvisas till Skatteverkets hemsida www.skv.se. Uppläggnings- och administrationsavgift tillkommer. Vi reserverar oss för eventuella ändringar och avvikelser. Bilen på bilden är extrautrustad.

Vattenvägen 21, Kalix,
Öppet: mån-fre 8-17, lör 10-14

www.strombergsbil.se
Följ oss på facebook!

Peter 0923-750 94
Johan 0923-750 95
Göran 0923-750 96

Håkan 0923-750 97
Jim 0923-750 98
Sara 0923-750 99

Strömbergs Bil

- kundens val -

Volkswagen

HAR DU ETT BYGGPROJEKT SÅ HAR VI RESTEN

I våra välsorterade byggvaruhus hittar du det mesta du behöver till ditt byggprojekt.
Välkommen in!

VI KAN TRÄ

BRANSCH trall 28x120 **8,95/m**

XL trall 28x120 **11,95/m**

XLENT trall 28x120 **17,90/m**

Tel 010-15 06 300
Mån-fre 7.00-17.00, Lör

Tel 010-15 06 400
Mån-fre 7.00-17.30, lör 10.00-13.00

Telefon: 010-15 06 600
Mån-fre 6.30-17.00, lör 10.00-14.00

VÄSTERSLÄTT: Tel: 010-15 06 500
Mån-fre 6.30-18.00, lör 10.00-14.00

SYD: Tel 010-15 06 500
Mån-fre 6.30-17.30

BERGNÄSET Tel 010-15 06 100
Mån-fre 6.30-18.00, lör 9.00-14.00
NOTVIKEN Tel 010-15 06 200
Mån-fre 6.30-18.00, lör 9.00-15.00

Tel 010-15 06 400
Mån-fre 7.00-17.00, lör 10.00-14.00

Avvikelse på lagervaror mellan anläggningarna kan förekomma. Vi reserverar oss för eventuella feltryck. Priserna gäller tills vidare så länge lagret räcker, dock längst 30/9 2016.

VÅRA INKÖPARE – ANSIKTET UTÅT

FOTON: MICHAEL TÖRNQVIST, LULEÅ

Ovan från vänster: Ola Lindström, Leif Hannu, Göran Sundberg, Bo Forslund, Emil Hahto, Rikard Lindqvist och Thomas Wikström.

VÄLKOMMEN FILIP – VÅR NYE INKÖPARE

Filip Backman är ny råvaruinköpare hos Stenvalls med placering i Piteå älvdal. Välkommen i gänget!

HUR HAR DEN MILDA VINTERN PÅVERKAT DIG I DITT JOBB?

Leif Hannu, Torneå och Kalix älvdal
– I år har jag för första gången fått lov att använda bandvagn för att inte snön burit. Jag brukar råda mina kunder att vara försiktig med att investera i mark bortom våtmarker och i våglöst land där det krävs vinterväg för att komma fram. Vintern blir ju bara kortare och kortare.

Ola Lindström, Skellefteå älvdal
– Det har varit en jättefin vinter avverkningsmässigt sett, tack vare bra och relativt bäriga poster. Men med mildare vintrar kommer det att bli viktigare med god planering och mer byggande av skogsbilväg. Vintervägar kan snart vara ett minne blott.

Thomas Wikström, skogsförvaltare & utvecklingsledare
– Milda vintrar påverkar avverkningsarbetet om man är i trakter som kräver frusen mark för att minimera markskadorna. Jag vill gärna propagandera för att man ska bygga mera skogsbilvägar, det är extra viktigt med bra standard när det blir omkastningar i väderleken. Det kan vara en bra idé att samverka med andra skogsägare för att få ut mesta möjliga av varje investerad krona.

Emil Hahto, Luleå och Råneå äldalar
– Kyla är alltid ett plus, men jag har ändå haft en ganska bra vinter. Mina drivningsförhållanden har varit väldigt bra och jag har inte behövt använda vintervägar.

Nya Golf Alltrack.

Bränsleförbrukning blandad körning 5,2 – 6,7 l/100 km. CO₂-utsläpp blandad körning 137 – 156 g/km.* Volkswagen Billån 36 mån, 30 % kontant, 50 % restskuld, rörlig ränta baserad på VWFS basränta (eff. ränta 3,42 % mars 2017). Miljöklass Euro 6. Vi reserverar oss för eventuella ändringar och avvikelser. Bilen på bilden är extrautrustad.

BILLÅN FRÅN

1 960

KRONOR*

Utrustad med bland annat: • 4MOTION fyrhjulsdrift • ACC, Adaptiv farthållare inklusive Front Assist och City Emergency Brake med fotgängarigenkänning Pedestrian Monitoring • DSG-växellåda • ergoActive-stol med massage • Körprofilsval inklusive Offroad-profil • Lättmetallfälg Valley 17" • Radio Composition Media med 8" display • Takreling silveroxerad • Upp till 35 mm högre markfrigång

Pris från 277 900 kr.
We make the future real.

Norrlands Bil
Volkswagen

Piteå: Oktanvägen 6, 0911-23 40 50 **Arvidsjaur:** Storgatan 68, 0960-210 20
Öppettider: Månd-fred 8 -17, lörd 10 -14 www.norrlandsbil.se

VI ÄR AUKTORISERADE ÅTERFÖRSÄLJARE AV AUDI, SKODA, SEAT, VOLKSWAGEN OCH VOLKSWAGEN TRANSPORTBILAR. DU HITTAR OSS I PITEÅ, LULEÅ, ARVIDSJAUR OCH SKELLEFTEÅ.

RÅVARUINKÖPARNA ÄR DE SOM I FÖRSTA HAND MÖTER SKOGSÄGARNA

Här hittar du våra inköpare:

Namn	Område	Tel
Ola Lindström	Skellefteå älvdal	070-184 10 96
Leif Hannu	Torneå och Kalix älvdal	070-377 60 59
Göran Sundberg	Råvaruchef	070-184 10 13
Bo Forslund	Skellefteå älvdal	070-184 10 11
Emil Hahto	Luleå och Råneå älvdal	070-184 10 18
Rikard Lindqvist	Skellefteå älvdal	070-184 10 12
Filip Backman	Piteå älvdal	070-1841025

Thomas Wikström Skogsförvaltare & utvecklingsledare
tel 070-184 10 14

TRYGGA RÅD AV RIKARD

”I slutändan handlar det om
förtroende mellan köparen och
markägaren”

RIKARD LINDQVIST, RÅVARUINKÖPARE

I lantliga Boviken, just norr om Skellefteå, har Stenvalls virkesköpare Rikard Lindqvist sin fasta punkt, omgiven av egna skogen och jorden.

Det generösa gårdstunet inramas av bostadshus, ladugård och bagarstuga, och flankeras av talldunge och åkrar. Till denna gård bara ett stenkast från havet flyttade Rikards farföräldrar på 1950-talet från enstakastället Sundheden utanför Jörn. Vid sidan om ordinarie jobb drev de jord- och skogsbruk här, men farfar arbetade också extra för andra i skogen.

– Farfar ”Sunna-Johan” var faktiskt beryktad för sin styrka, betygar Rikard.

Under Rikards barndom fanns det djur i ladugården, men det som blev hans största intresse var att arbeta med skogen. Pappa tog med honom ut för att röja, hugga och köra fram timmer nästan varje helg, och det var bara utsikten att få dra upp en fisk eller fånga en mink i en fälla som kunde konkurrera om uppmärksamheten med pappas stämpling.

Att skogen sedan också blev Rikards yrkesval är ingen högoddsare. Efter naturbruksgymnasiet arbetade han som manuell röjare och huggare tills den typen av jobb försvann. Sedan fortsatte han som maskinförare i tio år. Efter denna gedigna grund var tiden mogen att börja som virkesköpare på Stenvalls Trä 2005.

KUNDMÖTET – DET ROLIGASTE

Även om Rikard gillar att göra affärer är kärnpunkten i hans jobb själva kundmötet och att kunna ge skogsägaren råd om rätt åtgärd på rätt plats.

– När man som jag har jobbat med skogsbruksplaner, färdats runt, taxerat och tittat på så mycket skog är det lätt att se vad som behöver göras. Kommer man in utifrån får man syn på ”nya” saker.

Ett råd Rikard ger till markägarna är att ha koll på sin skattesituation, vilket kan vara komplicerat till exempel vid ett generationsskifte. Ska man sälja eller ge bort fastigheten som gåva? Man kanske ska nyttja ett eventuellt underskott genom att avverka innan man säljer?

– Det allra bästa är att prata igenom allt och att ta hjälp utifrån, menar han – av experter som verkligen kan sin sak.

De flesta markägare som Rikard träffar vill ha loss pengar till något särskilt projekt. Men det kan vara svårt att jämföra kostnadsförslag från olika köpare.

– I slutändan handlar det om förtroende mellan köparen och markägaren, att kunna vara säker på att ”kör det ihop sig så ställer Rikard upp”.

Eftersom han själv är skogsägare hyser han personligen stor respekt för markägarens äganderätt.

– Det blir farligt när folk betraktar skogen som allmän egendom – som någon sorts ”utökad allmångsrätt”. Det är inte roligt när lagar och regleringar hindrar människor som investerat miljoner att ta ut vinst. Naturligtvis är det jätteviktigt att vi har kvar höga naturvärden, men markägaren borde få ersättning för det av staten.

BEHÖVER ETT EFFEKTIVT SKOGSBRUK

– Egentligen inser nog alla att Sverige behöver ett effektivt skogsbruk, tror Rikard. Det bästa man kan göra för att bruka skogen effektivt och samtidigt ta hänsyn till miljön, det är att skaffa sig en skogsbruksplan.

Rikard tycks ha lyckats att föra över intresset för skogen till de numera utflugna barnen Elin och Nils.

– Jag och Carina har alltid haft med dem ut i skogen. I regel sysselsätter barn sig själva genom att mata elden, bygga en koja och så vidare.

Nils delar Rikards intresse för jakt och är gärna med och tränar familjens två spetsar, som jagar ”allt mellan gädda och älg”.

BYGGPROJEKT PÅ GÅNG

För några år sedan köpte familjen en fjällstuga i Tjärnberg ovanför Jäkkvik där Rikard vid sidan om skid- och skoteråkning, fiske och matlagning utomhus får utlopp för sin kreativa sida genom att bygga och renovera.

Hemma i Boviken saknas inte heller byggprojekt. I garaget står färdigt förberedda väggblock som ska bli en utbyggnad i vår.

– Både att bygga och att ta hand om skog innebär egentligen att skapa någonting, och det trivs jag med – vare sig det är med röj- och motorsåg eller med byggverktyg.

Rikard Lindqvist framför sin fasta punkt i tillvaron, huset i Boviken dit Rikars farfar flyttade redan på 1950-talet. Närheten till skogen är det allra mest värdefulla, tycker han.

FOTON: PATRICK DEGERMAN

EN KAKA I FLERA DELAR

Ett lyckat generationsskifte. ”Vi var överens om att inte äga skogen tillsammans.”

Vad ska hända med pappas skog när han är gammal och sjuk? Ett generationsskifte kan ställa till problem i form av tvister och jobbig pappersexercis. Men bröderna Hellgren i Skråmträsk har tagit tag i saken – innan svårigheter uppstår.

Mamma Gertrud stökar med kaffekoppar i pensionärslägenheten i lantliga Skråmträsk två mil sydväst om Skellefteå. Numera bor hon ensam här sedan Herman, 81 år, flyttat till ett boende i Burträsk. Det är annars han som, vid sidan om lantbruket, äger skogen och har engagerat sig mest i den, med kontinuerlig hjälp av Stenvalls virkesköpare.

Sönerna Erik och Per, som bor i närheten, har mött upp i köket. Sonen Anders kommer med bussen från Umeå där han jobbar som sjuksköterska.

Det är inte så lätt att hitta en tid då alla kan närvara, Hellgrens är inga 8-till-5-människor.

Att alla fyra bröderna ville stå kvar som skogsägare, det var det första de konstaterade.

– Vi har i princip vuxit upp i skogen, även om det mest var på ”koj-nivå”, resonerar storebror Per som även köpt in egen skog tidigare. De som inte är så intresserade av att dra i snöret på motorsågen kan lätt leja in folk när det behövs.

”BÄTTRE ATT RÅ OM VAR SIN DEL”

Lösningen Hellgrens kom med fick Lantmäteriet att höja gillande på ögonbrynen.

– Vi är överens om att inte äga skogen tillsammans, berättar Erik. Dels för att inte skapa problem för nästa generation. Då är det fyra gånger så många som ska reda ut allt. Dels blir det mindre gjort om man råar om skogen tillsammans. Det

dröjer innan någon tar tag i det som dyker upp. Då är det bättre att få råa om varsin del.

Men frågan om generationsskifte kan vara känslomässigt jobbig och många skjuter den framför sig. Man vill inte inse att man själv är gammal och inte kan luta sig mot sina föräldrar längre.

När hela familjen en kväll hade hyrt in sig på Vindelns folkhögskola gjorde de så en uppdelning av de 400 hektaren.

Gertrud och Herman Hellgren

– Fruktträden blommade, pojkarna hade med sig kartor och satt uppe nästan hela natten, minns Gertrud. En annan av gästerna undrade om de var lantmätare.

– Vi utgick ifrån vad som var praktiskt, berättar Per. Som tur var fanns fyra ganska avgränsade områden. Jag får ett skifte nära byn där jag bor och har en maskinfirma.

Fågelintresserade Erik var angelägen om att få området kring föräldrahemmet, som inte har så stort ekonomiskt värde, men desto större naturvär-

den. Hans fru Asta har ärvt skog tidigare. Det visade sig vara ett område med höga naturvärden – en nyckelbiotop.

– Det är en riktigt gammal granskog som slutat växa, och där finns bland annat speciella lavar. Där får vi inte avverka. Men det har jag inget emot. Det hade ändå varit svårt att göra där, eftersom det är så brant. Dessutom blir det ingen dålig affär rent ekonomiskt. Ersättningen tycker jag är rimlig, bara nu Skogsstyrelsen får loss pengar. Men om man är i situationen att man behöver pengar och det går flera år innan man kan få ut något, då uppstår förstås irritation.

”PASSAR MIG BRA”

Lillebror Anders lott blev några mindre bitar, ”det passar mig bra”. Han får i stället ekonomisk kompensation. De tror inte att det är möjligt att få till en helt rättvis fördelning. Den fjärde brodern Lars bor i Örebro. Han hade funderat tidigare på att köpa skog, och ville gärna ha den i hembygden, där han har syskon som kan hjälpa honom att ha koll på den.

Det som möjligen vållat lite oro var att inte Lantmäteriet skulle godkänna familjens förslag till uppdelning. Men tvärt om var de väldigt positiva till lösningen som undvek samägande – de hade förmodligen sett baksidan med ett gemensamt ägande.

Viktigt är också att ta hjälp av någon opartisk med värderingen av marken, det vill bröderna understryka. Även om man inte har lust att bråka för stunden kan missnöje komma upp senare, och då underlättar det om allt är korrekt genomfört.

– Det känns bra att få göra det här nu, både med tanke på pappa och på mamma, avslutar Erik. Hela processen med alla formaliteter ska förhoppningsvis vara avslutad i augusti-september.